

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindellicorum & Græcensis, 1716

§. X. De reclamatione contra Professionem ex metu factam, ubi de modo eam ratificandi, & de pluribus ad Professionem pertinentibus ac de ejectis occasionaliter agitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

apparenter sit spontanea, possit petere rescissionem, quia non præsumitur sponte sua, sed metu, perjurii incurrendi.

358. Dic ergo per quales actus demonstratur spontanea voluntas, metum purgans? Respondet cit. Pal. responsionem non esse facilem. Tres enumerat actus. Primus est, si actus celebratur in præsentia Judicis, seu Magistratûs, Sanchez *D. 27. num. 2.* cum Mascardo Jalone, quia favore Judicis agens potest repellere omnem metum. At Pal. cum Bart. Bald, putat solum inde præsumi purgationem metûs, secûs claram, hujus probationem.

Secundus est actus celebratus in præsentia consanguineorum, vel amicorum, cit. Sanch. cum aliis. Verùm hoc intelligit Pal. cum Mascard. quando consanguinei, aut amici possunt sufficienter resistere violentiæ metum inferentis non aliàs.

Tertius, est spontanea Cohabitatio cum inferente metum, ut si facile possit fugere, neque fugit, censetur voluntariè consentire, sic judicatur ratificari matrimonium aut professio metu facta, si contrahentes, aut profitentes non fugiant, aut non reclament dum facile possunt, ita exprimit C. ad id de sponsalib. & ibi Gl. Hunc actum approbavi in *tract. de Matr. n. 167.*

Addo cum Pal. ex Pont. *lib. 4. de Matr. cap. 17 n. 17.* Mascardo *de Prob. conclus. 1055. num. 39.* non præsumi purgatum metum in matrimonio, quamvis in viri domum traducatur ibique habitet modico tempore, si statim repetat paternam domum præsumitur enim non sponte cohabitasse, cum fugerit, quamprimùm potuit.

* *
*

§. X.

De reclamante contra Professionem ex metu factam, ubi de modo eam ratificandi, & de pluribus ad professionem pertinentibus, ac de ejus occasione agitur?

359. **N**on rarò contingit, uti mihi experientia constat, quòd post Professionem prætendatur nullitas Professionis ob aliquem defectû temporaneum e.g. legitimitatis, aut ob metum, & ex hoc capite communiter solet fieri reclamatio, cum per *num. 333.* Professio injusto

gravi metu directè extorta sit Jure Ecclesiastico irrita; quapropter hoc loco opportunè quæstio proposita agitari potest. etsi aliàs locus proprius ejus sit in tractatu de statu Religioso.

Pro fundamento dicendorum sit Trid. *Ss. 25. cap. 19. de Regular. quicumque*

Ll 3

Re-

Regularis pretendat se per vim, & me-
 eum ingressum esse Religionem, aut eti-
 am dicat ante aetatem debitam profes-
 sum fuisse, aut quid simile &c. non au-
 diatur nisi intra quinquennium tantum
 à die professionis, & tunc non aliter,
 nisi causas, quas pretenderit, dedu-
 xerit coram superiore suo, & ordinario.
 Quod si antea habitum spontè dimiserit,
 nullatenus ad allegandum quamcunque
 causam admittatur: sed ad monasteri-
 um redire cogatur, & tanquam Aposta-
 ta puniatur: interim verò nullo privi-
 legio Religionis suae juvetur.

In hoc decreto tres postulantur con-
 ditiones, ut reclamans frui possit reme-
 dio ordinario reclamationis. Prima est
 non dimissio habitus, nisi ex causa justâ;
 hanc conditionem mitigat Sanch. lib. 7.
 D. 37. num. 4. quod sit audiendus etiam
 temerè dimittens, dummodò reassumat,
 approbat Pal. tract. 16. de statu Religio-
 so D. 2. p. 7. num. 7. Secunda, ut
 causam nullitatis deducat coram superiore
 locali Professionis, & Ordinario, seu
 Episcopo, Pal. num. 6. Copulativa exi-
 git presentiam amborum. Tertia, ut
 causa nullitatis proponatur intra quinque
 annos à die Professionis tantum compu-
 putandos: ly tantum est particula ex-
 clusiva affirmans id, quod proponit &
 negat omnes alios casus prater expressos
 L. ob as C. de prediis Minor.

Deinde dicit à die Professionis esse
 computandos annos non ergo à die no-
 titiæ, aut à die sublatis impedimenti etiam
 in illo, qui ignoravit nullitatem Profes-

sionis, aut laboravit alio impedimento,
 Barbos. in Collectam ad cit. C. Trid.
 num. 7. Pal. num. 5. sustinet opposi-
 tum.

Ratio, cur non sit audiendus, post
 quinquennium est, quod ex perseveran-
 tia in Religione præsummat Professio;
 etsi fuisset nulla, ratificata. Hæc præ-
 sumptio est Juris, & de Jure: est Juris,
 quia Jus eam induxit, seu jubet tam di-
 urnum silentium haberi pro signo ratifi-
 cationis: est de jure, quia super tali præ-
 sumptione lex inducit firmum jus, & ha-
 bet eam pro veritate exclusâ omni contra-
 riâ probatione, id est, probatio in con-
 trarium non admittitur (quia tamen non
 est ipsa veritas, non habet locum in re-
 bus indubitatis) nempe directâ quæ ad
 ipsam præsumptionem enervandam ten-
 dat; admittitur tamen indirectâ, quæ
 probatur, quod qualitates eam præsum-
 ptionem constituentes, ut in materia
 præsentis capacitas in proficiente, non de-
 tur. De præsumptione Juris, & de
 jure vide fuscè Wiestner lib. 2. Decretal.
 tit. 23. à num. 34.

360. Professo asserenti etiam cum
 Juramento se nulliter Professum non cre-
 ditur in foro externo, quia contra stat
 præsumptio Juris & de Jure Sanch. cum
 aliis lib. 7. de Matr. D. 37. num. 14.
 Barbos num. 11.

Dices toto tempore 'Quinquennii
 ignoravit nullitatem Professionis aut im-
 pugnare justè impeditus eam coram Supe-
 riore, & Ordinario non potuit. Resp.
 Adhuc non esse audiendum, si nullitas
 Professionis fundata sit in impedimento
 temporaneo e. g. metu, aut defectu le-
 git-

gitimæ ætatis jam sublato intra quinquennium, quia ut constat ex textu Trid. currit Quinquennium non à die scientiæ nullitatis, aut sublato impedimenti, sed à Die Professionis.

Si instes, illud *C. quia diversitatem* §. de concess. Præbend. & L. 1. in fin. *C. de annali except.* quod legitime impeditis tempus non currat. Resp. Cum Sanchez *num.* 19. instantiam procedere, quando tempus certum statutum est in odium negligentis; qualiter constitutio *cit. cap.* 5. fuit edita contra solos negligentes: secus dum præfigitur certum tempus in alicujus favorem, uti est præfixum à Trid. quinquennium ob favorem, & tranquillitatem Religionis, ne hæc diu turbetur ab aspirantibus liberari à Jugo ordinis.

Porro Decretum Trid. non se extendit ad casum, quo persona Religiosa laborat impedimento perpetuo (loquitur enim de metu, & ætatis defectu, utrumque est temporaneum) tunc enim audientia nequit denegari, aliis retentio ejus utpotè inhabilis foret damnosa Religioni, Sanchez *num.* 32.

361. Quid si impedimentum est temporale, at duravit toto quinquennio e.g. metus, aut defectus ætatis, estne locus Tridentino? Resp. Cum Sanchez *num.* 34. negativè, quia quòd Tridentinum denegat audientiam post quinquennium, nititur præsumptione ratificatæ Professionis sed si impedimentum duravit toto Quinquennio, nequit præsummi pro tunc ratificatio Professionis, cum hæc sit impossibilis in eo, qui de jure est incapax profiteri. Hoc ergo casu fieri potest recla-

matio post Quinquennium nempe à tempore sublato impedimenti. Unde præsumptio Juris, & de jure tunc cessat.

Sed estne huic impedito etiam dandum quinquennium ad reclamandum incipiens à die evanescentis impedimenti? Respondet *cit.* Sanch. se dubium hoc nullibi legisse, censere autem non esse concedendum quinquennium, sed arbitrio viri prudentis tempus tantum, quantum sufficit ad reclamandum, & si intra id non reclamet, præsumendus est ratificasse.

362. Si quis neglexit reclamare contra suam Professionem invalidam potestne restitui in integrum adversus lapsum quinquennii? à quo hæc restitutio suppliciter petenda? Resp. Potest restitui, sed à nullo, nisi à Pontifice; quia restitutio in integrum Religiosi non reclamantis intra Quinquennium est remedium extraordinarium, vi cujus fictione juris reponitur in pristinum statum, in quo fuit ante lapsum quinquennii ad effectum agendi pro nullitate Professionis, hujusmodi autem remedii extraordinarii concessio spectat ad summum Principem, ut hic est Pontifex, nisi alicui alteri deleget hanc facultatem. Hodie autem in hoc negotio Romæ concessa est hæc facultas S. Congregationi Concilii, aut Regularium negotiis præpositorum Cardinalium, alterutra enim ex his ardiri solet, coram qua reclamans debet allegare causas, ob quas nequiverit intra Quinquennium reclamare e.g. ignorantiam, aut impedimentum aliud (ad hæc probanda non sufficit juramentum reclamantis per *num.* 360.) quæ prius cognitis saltem summarie nullitatibus deducendis,

&

& justo impedimento reclamandi intra quinquennium, restitutionem illius in integrum concedere solet, prout non semel fieri se vidiisse, testatur Barbos. num. 9.

Restitutio hæc fieri consuevit non soli minori ob ætatis fragilitatem, sed etiam majori ex clausula generali *L. 1. §. 1. ff. ex quibus causis major, si qua alia causa justa videbitur, in integrum restituam*, major Sanch. nu. 22. fusè ostendens ex Jure concedente hoc restitutionis remedium adversus sententiam, quæ transivit in rem Judicatam imò etiam contra tres sententias conformes, esto tam pro his, quàm pro illa stet præsumptio Juris, & de Jure.

Licet per *L. in causa 1b. §. 3. ff. de minorib.* non detur restitutio adversus actum, qui non valet, quia tunc habet remedium ordinarium, quo juvetur. *Et generaliter*, inquit cit. *Lex, probandum est, ubi contractus non valet, pro certo Prætozem se non debere interponere*: Quod enim jure nullum est, rescindi non potest, restitutio autem est remedium rescissorium. Unde quando remedium ordinarium est pinguius extraordinario, locum non habet cit. *Lex, Wiestner de Regularibus, & transigentibus ad Religionem num. 94.* secus si extraordinarium est pinguius, prout est restitutio in integrum *Wiest. de in integrum restit. num. 11. ex L. rem. majoris 2. C. de rescindenda vendit.*

Rursus restitutio non conceditur, nisi læso *Clem. unica de In integrum Restit.* in nostro autem casu adest non modica læsio, si quis invitus obligaretur perpetuò ad statum valde sibi arduum, ad

quem summa libertas, & affectus desiderantur, cit. Sanch. circa fin.

363. Qu. 1. An ut valeat Professionis ratificatio, notitia de nullitate Professionis sit necessaria ex parte Religiosi, ac Religionis; atque ex parte utriusque novus consensus Certum est Primò, ratificari non posse ante sublatum impedimentum, quia aliter consensus Professi est nullus. Certum est secundò, ex parte Professi prærequiri scientiam de nullitate Professionis, quia ratificatio est novum votum, ad quod est necessaria intentio se noviter obligandi, sed hæc haberi non potest sine scientia nullitatis, hæc enim seclusà ratificatio procedit ex erroneo judicio judicante prima vota valuisse, consequenter talis approbativa voluntas non est libera libertate inductiva novæ obligationis, sed præcisè approbat præteritam, sed hæc fuit nulla, uti supponitur.

Excipe eum, qui habet affectum conditionatum revalidandi, si Professio fuisset nulla, ~~in hoc nulla~~, in hoc enim non desiderari notitiam determinatam de nullitate, sed sufficere, quod cognoscat esse possibilem, ac sub hac conditione ratificationem ejus intendere, merito observat Pal. *p. 3. tract. 16. de statu Religiosa D. 2. p. 5. num. 3. ex Less. lib. 2. cap. 41. dub. 7. nu. 60.*

Gravior difficultas est, an etiam ex parte Religionis debeat esse scientia nullitatis, ac nova acceptio. Ratio affirmandi est, quòd Professio sit reciprocus contractus virtute cujus Religiosus se tradit Religionis paratus subire ejusdem onera juxta ordinis Regulam, Religio
verò

verò acceptat traditionem, vicissimque se obligat ad alendum Religiosum, eique providendum in spiritu, sed hic contractus nequit revalidari sine novo utriusque consensu, nam contractus ab initio nullus, tractu temporis convalescere non potest: Professio autem ex quocunque capite fuerit à principio nulla, fuit utrinque nulla; demus fuisse nullam ex parte Religiosi defectu consensûs, etiam tunc fuit nulla ex parte Religionis, quia hæc nequit acceptare traditionem: quando hæc est nulla, seu non existit, si autem fuit irrita ex parte Religionis, pariter fuit etiam irrita ex parte Religiosi, hic enim non intendit se tradere Religioni, & obligare, nisi vicissim illa se obliget, sed hæc supponitur se non obligasse, ergò nec ille. Hinc consequens est etiam Religionem debere esse conscientiam nullitatis, debet enim habere voluntatem ratificandi, proinde cognitionem possibilis ratificationis, sed hæc non est possibilis sine nullitate Professionis, ergò nec voluntas ratificandi sine cognitâ nullitate.

364. In hac difficultate resolvenda discurrendum est, sicut de matrimonio carnali, circa quod, quando est irritum, sunt variæ opiniones, an requiratur ex parte utriusque conjugis novus consensus proinde etiam notitia de nullitate matrimonii.

Prima opinio distinguit inter nulliter Professum de se habilem, ut si fictè consensit, aut injusto metu compulsus; & inter Professum, cujus Professio fuit nulla ob defectum consensûs legitimi ex parte Religiosi & Religionis, ut si profitemens sit inhabilis ob inexpletum Novitiatum, aut ob defectum ætatis. In primo

R. P. Karch, Diff.

casu sufficit renovatio interna consensûs quovis tempore elapso in Religioso, quia ex parte Religionis fuit validus utpote acceptans traditionem Religiosi habilis, hicque consensus perseverat, dummodo Superior Professionem acceptans non revocet, ita Sanch. *lib. 7. de Matr. D. 37. num. 60. & 61.* Sustinet ut probabilius cum Navar. &c. sicut. *lib. 2. D. 32. a. 9.* docuit carnale matrimonium personarum habilium, sed nullum ob fictum consensum aut extortum metu injusto sufficienter revalidari per renovationem legitimi consensûs ex parte conscientie impeditenti, eò quòd consensus alterius perseveret. Ut tamen hoc loco *num. 8.* censet oppositam sententiam esse satis probabilem exigentem novum utriusque consensum, ut matrimonium convalescat, ita etiam sentit probabiliter necessarium esse etiam ex parte Religionis novum consensum, atque etiam cognitionem nullitatis.

In casu verò secundo inhabilitatis existimat probabilius cit. *D. 37. num. 63. & 64.* ut revalidetur Professio, superiorem debere fieri conscientiam nullitatis, eumque de novo consentire, ac acceptare actu externo, uti & ex parte Religiosi novam extornè traditionem; hoc ipsum expressit cit. *D. 32. num. 4.* à paritate matrimonii ob impedimentum dirimens irriti, quod non potest fieri validum absque novo utriusque consensu Sanch. hic *num. 2.* cum S. Th. *in 4. dist. 40. q. unic. a. 4. ad 6.* & plerisque Theologis, ac Canonistis subdens non sufficere, si conjuges internè consensum renovent, sine externo signo, unde *Disputatione sequente 36.* Controversiam proponens, an ut ra-

Mm

tifi-

tificetur ejusmodi matrimonium oporteat Conjugem alterum impedimenti ignarum certiorare de nullitate matrimonii, refert duas sententias; prior negat, sed cessante impedimento satis esse, si gnarus cautè curet utriusque consensum renovari, de quo ibi vide *num. 2.* hanc sententiam *num. 8.* pronunciavit parùm probabilem, nisi urgens necessitas, & periculum adsit in practicanda opposita postulante certiorationem, extrema enim necessitas sententiam parùm probabilem, dummodò non sit omninò improbabilis, efficit probabilem, prout ibidem probat.

365. Nihilominùs Sanchez cit. *D. 37. num. 64.* arbitratur esse probabile ac in praxi tutum non exigì ex parte Religionis acceptationem novam, sed satis esse, si sublato impedimento Professus conscius nullitatis ratificet. Dixi ex parte Religionis, nam sufficit, èstque necessaria nova acceptatio cum scientia nullitatis primæ Professionis ex parte Pontificis, hic autem ratificationem Professi post sublatum impedimentum factum acceptat *C. significatum de Regular & C. 1. eod. nu. in 6.* quo loco Pontifex decernit convalescere Professionem per Professi ratihabitionem, aut annuam habitùs Professorum delationem. Ecclesia ergo nomine Religionis acceptat, idque supponit *num. 359.* cit. Trid. Præsumentis ratificatam Professionem per silentium quinquennale exercendo Professorum actus, & deferendo habitum.

Argumentum contra hanc opinionem ductum à paritate matrimonii non concludit, est enim Disparitas, quòd Ecclesia, cum non possit supplere consensum alterius conjugis ignari nullitatis, nequeat

acceptare renovatum consensum conscii nullitatis. E contra Pontifex cum sit supremus omnium Religionum Generalis potest supplere consensum, ac acceptationem Religionis, ac defactò accepit, ut consulat paci, ac tranquillitati Religionis, ac Religiosorum.

Resp. 1. Esse probabiliùs sine distinctione adhibita à Sanch. relato *n. 364. in pr.* ex quocunque capite sit Professio irrita, ut ratificetur, postulari novum consensum Professi cum nova acceptatione ex parte Religionis propter argumentum *num. 363.* factum in ratione affirmandi, ita Pal. *p. 3. tract. 16. de Statu Religioso D. 2. p. 5. num. 2.* Ob simile argumentum in *tract. Canonist. de Matr. num. 104. & 169.* Priore loco dixi sententiam, quæ negat necessitatem certiorandi de nullitate matrimonii conjugem ignarum damnari extra casum extremæ necessitatis apud Cardenas in *Crisi ad proposit. Innocentii XI. Dissert. 2. num. 662.*

Resp. 2. Defactò probabilem esse opinionem Sanchez proximè explicatam non requiri acceptationem novam ex parte Religionis, cui opinioni quoad rem videtur consentire etiam Pal. *num. 4.* ubi Respondet ad Decretum Trid. proximè citatum, eo convinci non eodem modo scientiam de nullitate requiri ex parte Religionis, quo ex parte Professi; nam in illa non requiritur determinata scientia nullitatis, quia consensus illius præstatur, quoties Professus ratificaverit, hoc ipsum autem concedit Sanchez docens nomine Religionis acceptare Pontificem. Pariformiter sentit Wiestn. *de Regul. & transiensib. & 6. num. 97.*

366. Habétne locum ratificatio Professionis tacitæ etiam in Professis Societatis JESU, Ratio negandi, quod in Societate non detur tacita Professio, seu incorporatio, nam in ea ad Professionem essentialiter requiritur illam scripto publicè legi *p. 5. constit. cap. 3.* cit. Pal. *p. 1. num. 10.* Resp. Affirmativè cum Pal. *p. 6.* ex Soarez *tom. 4. de Relig. tract. 10. Lib. 3. cap. 8. à num. 5.* quia jura citata proximè de ratificatione Professionis tacitæ non excipiunt Societatem. Ratio allata negandi convincit, quod in Societate non detur prima Professio tacita, secùs quòd prima Professio invalida seu incorporatio non valeat reparari tacitè, & quidem eo modo, quo in aliis ordinibus per annualem gestatione habitus Professorum, horumque exercitia. At in Scholasticis, cum post vota biennialia nec gestent habitum à Novitiis distinctum, nec actus proprios Novitiis non communes habeant, neque sit tempus determinatum ad vota, cum differri possint *Exam. Gen. cap. 1. num. 2.* non apparet locus tacitæ ratificationis, Wiestner *de Regular. & transeunt. num. 8.* ex Pal. *p. 1. num. 10.* Soarez *à num. 3.*

An ad revalidandam Professionem Novitiatus debeat repeti? De hoc resolvit clarè, & distinctè Sanch. sæpe cit. *D. 37. à num. 45.* ubi & certum præmittit non esse repetendum quoties novitiatus fuit validus: at si fuit irritus, ut probabiliorem amplectitur opinionem, quæ negat necessitatem repetitionis, etsi fuerit Professio irrita defectu ætatis, ut si sit emissâ ante annum 16. completum, aut ante expletum integrum annum novitia-

tus, sed sufficit professionem ratificari completo tempore, quòd deerat illi anno, ita Sanch. *num. 49. & 50.* quem quoad omnia sequitur Pal. *p. 5. num. 7.*

367. Qu. 2. An is, qui certus est se non esse Professum, nec ratificasse Professionem, si nullitatem Professionis moraliter nequit probare, fugere possit? & an superior moraliter certus de nullitate possit illum clam dimmittere. Dixi, *qui certus est*, nam dubius debet spectare naturam dubii, ut inde inferat, pro qua parte stet possessio, an pro ipso vel pro Religione; si pro hac, nequit fugere, si pro ipso potest Pal. *p. 7. num. 8.* at Sanchez *lib. 7. D. 37. num. 12.* condemnat eum etiam in foro conscientie ad permanendum, quandiu non constat de contraria voluntate, tunc enim contra eum est præsumptio juris, quæ habetur pro veritate, donec probetur contrarium.

Sanchez *num. 11.* ad 1. ad Quæstionem simpliciter affirmat secluso scandalo, quia decretum Tridentinum nititur merâ præsumptione ratificationis, & idè in solo foro externo habetur pro præsumpto, secùs in foro conscientie, cum nec verbo id insinuet Tridentinum, sed duntaxat audientiam in foro externo. Exinde deducit, quòd remoto scandalo, sine reclamatione possit clam fugere, nec ut Apostata puniri, sed uxorem ducere, quia nullo vinculo obstringitur Religioni.

Pal. *p. 7. num. 9.* id ipsum approbat quando moraliter non potest probare nullitatem, nam probationem moraliter impossibilem non tenetur attentare. E contra si facile probari potest, negat sine

mortali posse fugere, & habitum dimittere, quia Religio est in possessione, quâ per fugam privat auctoritate propria.

Addit tamen ut certum, quod fugiens etiam in casu isto facilis probationis, non obligetur revertere ad Monasterium, etsi citaretur sub comminatione Excommunicationis, quia citatio nitiur falsâ præsumptione ratificata Professionis.

Item notat rarò, aut nunquam ex tali fuga oriri scandalum sub obligatione vitandum, utitur enim jure suo, à quo nequit abstinere sine gravi damno suo, tum quia rarò alij summunt sine causâ justa occasionem fugiendi.

Resp. Mihi placere simpliciter opinionem Sanchezij, quod enim Pal. dicat Religionem privari Possessione, procedit de Possessione præsumpta, secus de vera; præsumptio autem cessat dum constat de opposita veritate.

Resp. ad 2. affirmativè, etsi in foro externo, seu ex officio procederet, quia dimittens talem volentem nullam facit injuriam Religioni, cum Judex sit moraliter certus, uti esse debet, Religionem nullum jus verum in eum habere, ergò potest eum ejicere clam sine scandalo, sicut Judex conscius Innocentiæ secundum allegata & probata Rei, potest illum clam sinere fugere dando illi occasionem fugiendi.

Potrà moralis certitudo de nullitate Professionis non erui potest ex asserto nudo fictè, aut aliter nulliter Professi per num. 360. sed ex circumstantijs est eruenda, Sanch. num. 14.

368. Qu. 3. An non ratificans Professionem irritam, cui negatur audientia

in foro externo post Quinquennium ob defectum probandi ignorantiam, aut justum reclamandi impedimentum, teneatur Regulam, & vota servare?

Resp. 1. Non teneri ad Regulam, nec ad vota per se loquendo, quia obligatio hæc servandi radicitur in vero voto, quale hic nullum supponitur intervenisse. Dixi per se loquendo, quia cum præsumatur esse Religiosus, ne scandalizet alios, obligatur illa in publico observare, Sanch. num. 36. Pal. p. 4. num. 1.

Resp. 2. Sive quis bonâ, sive malâ fide fuerit nulliter Professus, non tenetur Professionem ratificare, Sanch. num. 38. & seqq. Pal. num. 3. Soarez 10. 3. de Relig. lib. 7. c. 7. à num. 6. contra Navar. Ratio quia ad statum valde difficilem, & arduum nemo potest obligari, nisi à propriâ voluntate, status autem Religiosus est talis, ergo.

369. Qu. 4. An obligetur, qui sive bonâ fide, sive malâ non est Professus, nec in foro externo auditur reclamans, aut non reclamat ob defectum probationis suæ nullitatis in Professione, nec commodam habet fugiendi occasionem absque scandalo, & periculo majoris damni, an inquam saltem talis ratificare Professionem obligetur. Ratio affirmandi, quia nemo potest, nisi verus Religiosus suffragia ferre, ali ex bonis Monasterij, dispensari, absolvere, & absolvi, ad Ordines promoveri, Prælaturam accipere, sed nisi ratificet, non est verus Religiosus ergo, nisi ratificet, nequit prænominatis frui, aliàs invalida erunt suffragia, injustè summet alimenta cum onere restituendi, nulliter dispensabitur,

nulliter absolvet & absolvetur, ad ordines quidem valide promoveri potest, at illicitè non sine gravi scelere. Ob hæc Navar. apud Sanch. *num.* 37. videtur affirmare monens Confessarium, ut cum fictè Professo prudenter se gerat, injungendo, ut vel ratificet, vel resiliat; præsertim ad alterutrum tenetur, quando culpâ Professi fuit Professio irrita.

Resp. ad Questionem etsi fidei malâ nullam fecerit Professionem, etiam talem deobligari ratificare, nec resiliare, quamdiu non offertur illi commoda occasio fugiendi in remotas partes, ubi contra scandalum vivere possit, aut etsi posset fugere, non tamen sine scandalo, & gravi sua nota. Ratio est eadem pro isto Responso, quam dedi in Responso 2. ad q. 3. ita cc. ibi DD. Non obstat culpa, si quam commisit, quia ratificatio foret pœna excessiva culpæ Sanch. *num.* 38. *in fine.* Unde in talibus Angustijs, & perplexitate constitutus potest se gerere, ac si verus esset Religiosus, quoties absque gravi nota vitare non potest, ita Pal. cit. deducens hinc sequentia.

370. Primò potest accipere alimenta cum onere hæc recompenfandi suis obsequijs, si æquent, aliàs si excedant alimenta, debet habere animum satisfaciendi suo tempore, si poterit, aliàs mortaliter peccaret, Sanch. *n.* 42.

Secundò etsi ex præcepto Ecclesiastico nemo possit ordinari sine Patrimonio, aut titulo Professionis, aut Beneficij, nec sine dimissorijs legitimi Prælati attamè in hoc urgente casu hoc cessat præceptum, sicut etsi ex præcepto occultus Excommunicatus, aut Irregularis nequeat ministrare Sacramenta, deobliga-

tur tamen præcepto hoc, si absque nota gravi Ministerium vitare non potest.

Tertiò potest validè administrare Sacramenta, dispensare in votis virtute Privilegiorum alijs Religiosis concessorum, sic absoluti ac dispensati sunt verè absoluti, & dispensati ob titulum coloratum cum errore communi, seu populi per *L. Barbarius ff. de Officio Prætorum.*

Ex eodem capite si Prælaturam declinare non potuerit, omnia ejus Publica gesta sunt valida Sanch. *n.* 38.

Cæterùm omni modo debet adlaborare, ut vel ratificet Professionem, vel arripiat occasionem commodam fugiendi in partes remotas, ubi ignotus vivat, quia sola necessitas illum excusat à peccato Sanch. *num.* 41. Unde quoad suam Personam nullis uti potest Privilegijs Religionis, ut mox dicetur.

Econtra talis Religiosus nequit absolvi, nec in votis dispensari, nisi à Confessario, qui potest hæc præstare etiam sæcularibus, sæcùs ab eo, qui potest absolvere, aut dispensare cum solis Religiosis ex Sanch. *num.* 42. quia non est verus Religiosus, potestque absque nota se excusare manifestando veritatem Confessario, qui in illo foro illi credere debet, & adire Confessorem pollentem jurisdictione in sæculares. Denique dum aptè non potest subterfugere, potest suffragari in Electionibus, ac de se factæ Electioni consentire. Hæc omnia Pal. quibus ferè per omnia consentit Sanch. à *num.* 38. Less. *Lib. 2. c.* 41. *num.* 65. *vers. Notandum.* Soarez *c.* 2. *num.* 6. Ex his soluta manent objecta in ratione affirmandi.

Religiosus nullitatem Professionis probare tentavit, sed probare non potuit, potestne eum Religio compellere, ut ex animo ratificet? Affirmat Soarez n. 7. & 8. quia Religio Professum modo debito retinendi habet jus, sed modus debitus eum retinendi est, si votis sit adstrictus. Resp. Probabilius negativè, quia potestas solum præsumpta, non vera est in Religione respectu talis Professi, ergò verè nequit illi præcipere, cùmque in conscientia obligare, Pal. num. 4. lex enim innitens falsâ præsumptione non obligat in conscientia, de quo vide eundem p. I. tr. 3. de Legib. D. I. p. 14. num. 12.

Si dicas Professus se tradidit Religioni. Resp. Se tradidisse non ut possit compelli ad profitendum, sed ad servandam veram Professionem.

371. Qu. 5. Quis Religiosus dicatur ejectus? quis fugitivus? Tertio, an, & ob qualem culpam possit ejici? Quarto, quis incorrigibilis censendus? Resp. Ad 1. & 2. ejectus dicitur is, qui ab ordine suo non spontè recessit, sed à suo Prælato expulsus, Pirthing de Regularib. & Transseunt. num. 187. Fugitivus verò, qui à Monasterio suo absque Prælati Licentia animo ad tempus vagandi, & postea redeundi recessit; ad tempus inquam, quia si abit animo perpetuò vagandi, est Apostata.

Fugitivis accenset Trid. Sess. 24. c. 4. de Regular. eos, qui recedunt sub pretextu eundi ad Superiores suos: hoc tamen Decreto non comprehenduntur recedentes ob vexationem manifestè injustam Superioris immediati, & pro Justi-

tia accedentes mediatum C. si verò 3. de Sent. Excom.

Resp. Ad 3. primò ex verissima, ac communiore sententia apud Sanch. lib. 6. Moral. c. 9. num. 3. contra Host. Abbat. posse à Religione expelli Religiosos contumaces, & correctioni resistentes, ita S. Th. quodlib. 12. Art. fin. ex C. cum ad Monasterium 6. de statu Monach. Estque mos hic receptus passim in Religionibus ut D. Augustini, Benedicti, S. Francisci Reg. c. 13. præsertim autem in Societate JESU, vide Wiclt. de Regular. & Transseunt. n. 151.

Resp. 2. ad 3. Non esse ejiciendum ullum, nisi propter delictum excessivum, Scandalosum, & Nocivum Ordini, idque evidens ex evidentia facti, aut Rei Confessione, aut legitima probatione notorium, quia ejectio est poena publicacacæque gravissima, ergo poscit culpam gravissimam argumentò *Can. non afferamus 21. in fin. 24. q. 1. & C. qua sevit 2. de jis, qua à majore parte capit.*

An sufficiat delictum semel commissum? Resp. Etsi in casu speciali possit aliquando decerni ejectio, regulariter tamen debet esse repetitum, ut mox ostendam.

Resp. 3. ad 3. De jure communi nequit Regulariter expelli, nisi ob incorrigibilitatem, ad quam prærequiritur prævia monitio, ac punitio trina, Gl. in C. statuimus, 6. verb. *Monitionem de Sent. Excom. in 6.* atque toties relapsi emendatio sit desperata C. cum non ab homine 10. de Judicijs.

372. Quis autem censendus sit incorrigibilis. Respondet Sanch. num. 4. tria requiri, primò perseverantiam in crimi-

criminibus æque gravibus, aut gravioribus etiam dissimilibus. Secundò non desistentis post trinam monitionem. Tertio fugam ex Decreto loco Pœnitentiæ assignato.

Verùm jure hodierno ex S. Congreg. Decreto jussu Urbani VIII. edito de Regularibus Apostatis & Ejectis apud Barbos. *in C. fin. à num. 23. de statu Monachor.* & Wiest. *num. 154.* ad effectum ejectionis nullus est incorrigibilis, *Nisi ultra ea, quæ ex Juris communis dispositione requiruntur, delinquens unius anni spatio in jejuniis, & pœnitentiis probetur in carceribus, & elapso anno nihilominus non resipuerit, sed indurato animo in sua pœnitentiâ permanserit.*

Nunc per Decretum Innocent. XII. suo nomine à S. Congreg. Trid. Editum 1. Maji 1693. de ejectis, & fugitivis restringitur annus ab Urbano integer ad incorrigibilitatem requisitus ad Menses sex tantum continuos. Ex his patet Responsio ad 4. in q. 5. propositum.

Eadem autem Congregatio apud Reiffenst. *de Regular. & Transcunt. num. 233.* potestatem incorrigibiles ejiciendi vult esse penes Generalem tantum ex assensu sex Patrum ex gravioribus Religionis. Hæc de jure communi.

De jure verò quarundam Religionum peculiari possunt expelli ob alia plura crimina, idemque Jus à sede Apostolica approbatum decernit, penes quos sit expellendi potestas, tale Jus est in Societate JESU, Sanch. *num. 5.*

Tenentur Religio ejectum plenè emendatum recipere, ac restituere pri-

stino loco, & gradui? Resp. ad 1. Affirmativè, nisi ejus receptio ob causam specialem non expediat Monasterio, Less. *Lib. 2. de Just. c. 41. num. 112.*

Resp. ad 2. eos, & quidem sine nova Professione contra Navar. esse recipiendos ad pristinum locum, & gradum, in quo erant nondum ejecti, ita Sanch. *num. 33.* quia à priori obligatione Professi non erant absoluti, sed suspensi, quamdiu non recipiuntur, Wiest. *num. 158,* nisi inquit ob gravitatem delicti ad tempus, aut perpetuò ad alios deterrendos privetur.

373. Qu. ultimò. An Religio teneatur in fugitivos, & Apostatas inquirere? an quovis in loco deprehensos possit capere, ac incarcerare? & quæ pœnæ jure communi illis impositæ. Resp. ad 1. Affirmativè per expressum textum *C. fin. de Regular. & Transcuntib.* Hoc capit. esse consuetudine hodiernâ fermè abrogatum cenet Pirrhing ad hanc *Rubr. num. 193.* ex Sanch. *num. 18.* Laym. *Lib. 4. tr. 5. c. 13. n. 7.* proinde de jure naturali solum esse inquirendos, ac revocandos injustè ejectos. Quoad fugitivos verò, & Apostatas inquirendos, reducendos, ac corrigendos à Prælati ordinem serventur Regulæ & Constitutiones in ordine præscriptæ.

Reiffenstuel ad eandem *Rubr. num. 259.* adhæret Fagn. *ad cit. C. fin.* Arbitranti hanc consuetudinem esse corruptellam, eò quòd militet contra Jus divinum, vi cujus quisque pastor tenetur oves pascere, & errantes pro possibili reducere. Nec tamen necesse est, nec sufficit *annuatim* id facere, sed toties, quoties opus est, & occasio spēsque adest

inve.

inveniendi salvis Ordinis constitutionibus, in quo puncto plurimum est attendendum ad ordinis statuta.

Verum rectè refellit Pirrhing quod observantia cit. C. *fin.* juxta ibi Præsriptum, nempe ut annuatim fiat inquisitio, non sit Juris divini.

Addit illud certum esse, quòd prædicta Decretalis reducendi fugitivos & justè ejectos non obliget Prælatos, dum revocatio foret aliis Religiosis scandalosa,

nec si eorum correctio sit desperata, consentit Sanch. *num.* 19.

Resp. ad 2. De Pœnis consule-
pum cit. Reiffenst. à *num.* 253. Wiest.
à *num.* 147. negantem jure communi
pœnas esse in fugitivos constitutas, nec
teste Reiffenst. Apostata de jure antiquo
incurrunt Excommunicationem ipso fa-
cto, at bene speciali omnium ser-
mè Religionum.

**
*

ARTICULUS VI.

An Ignorantia causet involuntarium, aut imminuat.

§. I.

Quid & quotuplex sit ignorantia?

374. **Q**U. I. Quid, & quotuplex sit ignorantia? Resp. ad 1. Ignorantia negativa est *carentia cognitionis, sive scientiæ debite.* Dixi *negativa*, quia errorem actualem, sive Judicium dictans licere, quod non licet, aut è contra, vocant aliqui ignorantiam positivam, quæ etiam solet dici ignorantia prævæ dispositionis, Vasq. 1. 2. D. 117. C. 1. *num.* 1. Hic potissimum sermo erit de negativa.

Resp. ad 2. Esse multiplicem carentiam debiti scientiæ; primò alia est Juris, alia facti. Ignorantia Juris est nescire legem, seu obligationem, ut si quis ignoret contractum usurarium esse

illicitum, vel Christum obligasse ad universalia mortalia confitenda &c. Ignorantia facti est nescientia ejus, quod contingit sive per se, sive per alium: si quis nescit, quòd ab ipso est factum, dicitur habere ignorantiam in facto proprio, ut si quis accedat ad scæminam ignorans esse alienam; aut si scit esse alienam, ignorat tamen esse consanguineam, aut conjugatam; prior facti sui ignorantia est circa substantiam, posterior est ignorantia facti quoad circumstantiam consanguinitatis, aut conjugii. Ignorans id, quod ab aliis fit, dicitur habere ignorantiam in facto alieno.

375. Ignorantia tum Juris, quam facti